

Грушка А.О.

студентка II курсу групи УЗ-71

Манаєнко І.М.

канд. економ. наук, доцент кафедри менеджменту

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ГЛОБАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО США У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Анотація. Ця стаття покликана оцінити роль Сполучених Штатів у глобальній економіці та її еволюцію з плином часу. Поява великих економічних гравців, таких як Китай послабила роль економіки Сполучених Штатів як рушійної сили глобального зростання, проте країна займає лідерські позиції та випереджає Китай у багатьох інших сферах діяльності. У статті проаналізовано динаміку показників розвитку економічного гіганта – Сполучених Штатів Америки. Показано, що за оцінкою валового внутрішнього продукту за паритетною валютною здатністю США станом на 2018 рік посідають друге місце в світі з долею в розмірі 19 390,6 млрд. дол. США. Країну проаналізовано за певними сферами: галузева структура економіки, фінансово-кредитна і податкова системи, національна інноваційна система, зовнішньоекономічна діяльність країни. Наведено статистику головних показників, які характеризують Сполучені Штати за останні роки, а саме: обсяг сільськогосподарського виробництва, споживання електроенергії, відсоток податків, темпи приросту ВВП, експорт, імпорт тощо.

Ключові слова: світова економіка; валовий внутрішній продукт; світова торгівля; світове лідерство; фінансова система; зовнішньоекономічна діяльність.

Grushka Anastasia Oleksiivna, Manayenko Iryna Mykolaivna

GLOBAL LEADERSHIP OF THE UNITED STATES IN THE WORLD ECONOMY

Annotation. This article is intended to assess the role of the United States in the global economy and its evolution over time. The emergence of large economic players such as China has weakened the role of the United States economy as a driving force for global growth, but the country is still a leader and ahead of China in many other areas of activity. The article analyzes the dynamics of indicators of economic giant – the United States of America. It is shown that according to the estimation of the gross domestic product with the parity of currency ability of the USA by 2018, it ranks second in the world with a share of 19 390.6 billion dollars USA. The country is analyzed in certain spheres: industry structure of economy, financial and credit and tax systems, national innovation system, foreign economic activity of the country. The statistics of key indicators that characterize the United States in recent years are: statistics on agricultural production, electricity consumption, tax rates, GDP growth rates, exports, imports, etc.

Keywords: world economy; gross domestic product; world trade; world leadership; financial system; foreign economic activity.

Грушка Анастасия Алексеевна, Манаенко Ирина Николаевна

ГЛОБАЛЬНОЕ ЛИДЕРСТВО США В МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

Аннотация. Эта статья призвана оценить роль Соединенных Штатов в глобальной экономике и ее эволюцию с течением времени. Появление крупных экономических игроков, таких как Китай ослабила роль экономики Соединенных Штатов как движущей силы глобального роста, однако страна занимает лидирующие позиции и опережает Китай во многих других сферах деятельности. В статье проанализирована динамика показателей развития экономического гиганта – Соединенных Штатов Америки. Показано, что по оценке валового внутреннего продукта по паритетной валютной способностью США по состоянию

на 2018 займає друге місце в світі з долей в розмірі 19 390,6 млрд. долл. США. Страну проаналізовано за визначеними сферами: галузева структура економіки, фінансово-кредитна та податкова системи, національна інноваційна система, зовнішньоекономічна діяльність країни. Приведено статистику основних показників, що характеризують Сполучені Штати за останні роки, а саме: обсяг сільськогосподарського виробництва, споживання електроенергії, частка податків, темпи зростання ВВП, експорт, імпорт та подібне.

Ключові слова: світова економіка; валовий внутрішній продукт; світова торгівля; світове лідерство; фінансова система; зовнішньоекономічна діяльність.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Сполучені Штати відіграють провідну роль у сучасній глобальній економіці, проте за останні роки почали втрачати свої лідерські позиції, поступаючи Китаю, який на сьогодні є кредитором інших держав, оскільки має великий надлишок валюти, невеликий дефіцит держбюджету і значно нижчий рівень державного боргу у відношенні до ВВП, ніж Сполучені Штати (47% до 105,2% відповідно). Саме тому, досить важливо визначити основні сфери, де відбулось падіння лідерства США та зрозуміти можливі напрямки подальшого економічного зростання країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Роль США у міжнародних економічних відносинах розглянуто в роботах М. Коуза, М. Кровлі, Т. Ов'янга, Х. Сонга, К. Артета та багатьох інших сучасних авторів, які детально описували історію становлення США як могутньої держави, котру ми бачимо сьогодні.

Формування цілей статті. Основним завданням статті є аналіз сучасного стану економіки США та їх роль у міжнародних економічних відносинах, а також невід'ємна участь у економіці всього світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка США і особливо їх виробничий сектор роблять значний і різнобічний вплив на розвиток світової економіки. Здійснюється він по багатьох каналах: через міжнародну торгівлю, де

США залишаються одним з найбільших суб'єктів, вивезення капіталу чи світову фінансову систему.

США – основний фінансовий центр світу, а американські фондові ринки – безумовні лідери. Саме тому навіть невеликі коливання курсу американського долара викликають глобальні наслідки. Долар часто називають світовою валютою, оскільки він є найпоширенішим у міжнародних операціях, а також найбільш широко використовуваною резервною валютою. Майже дві третини валютних резервів у всьому світі знаходяться в доларах США.

Завдяки своїм розмірам і взаємозв'язку з іншими країнами, події в економіці США значно впливають на решту світу. Сполучені Штати мають найбільшу в світі єдину економіку, на яку припадає майже чверть світового ВВП, п'ята частина глобальних ПІІ та більше третини капіталізації фондового ринку [6].

З 2016 року на американську економіку припадало за різними оцінками і залежно від методик обчислень від 15,4% (розрахунок в поточних цінах в доларах США за паритетом купівельної спроможності валют, ППС) до 25% (розрахунок в поточних цінах в доларах США за валютним курсом) світового валового внутрішнього продукту, більше 1/3 капіталізації глобального фондового ринку, 1/5 частина світових прямих іноземних інвестицій [6]. Сама ж країна виробляє 1/5 частину продукції глобальної обробної промисловості, займає важливе місце практично на всіх світових товарних та інвестиційних ринках, домінуючи з великим відривом від інших країн на ринках послуг [2]. Через міжнародні зв'язки та вплив на стан і перспективи розвитку інших економік, США найістотніше в порівнянні з іншими країнами відображається на світових трендах.

Галузева структура економіки. Сполучені Штати є провідним експортером послуг у світі. До них можна включити фінансові та професійні бізнес-послуги, а також інші наукоємні. Основними послугами експорту є подорожі, транспорт та туристичні послуги. Саме послуги є основним сектором сучасної економіки країни, на який припадає майже 80% ВВП. В обробній промисловості США є одним зі світових лідерів у галузях комп'ютерної, медичної, аерокосмічної та військової техніки, а також у виробництві фармацевтичних товарів.

США є третьою сільськогосподарською державою світу після КНР та Індії. Обсяг сільськогосподарського виробництва склав в 2016 р. \$176 млрд, що становило 5,6% сукупного виробництва країн світу [5]. Завдяки своєму клімату, ґрунтам і території, США здатні виробляти майже всі сільськогосподарські товари.

Сполучені Штати є другою (після КНР) за величиною споживання енергії державою. В енергетичному секторі США переважає теплова енергетика, на яку припадає близько 65% від загального обсягу виробництва, а серед видів палива в споживанні первинної енергії переважають нафта (37%), природний газ (31%) і вугілля (18%) [4, ст. 138-139].

Фінансово-кредитна і податкова системи. Фінанси США – це найбільша у світі, інтегрована як вертикально, так і глобально, система. У 2017 р. у США налічувалося 5011 комерційних банків. Їхня кількість порівняно з 1997р. скоротилася на 45,2%, при цьому за п'ять років (2012–2016 рр.) було зареєстровано тільки два нових банки, а кількість злиттів у банківському секторі становила 1098 угод [3].

Сумарні активи фінансово-кредитної системи США в 4,5 рази перевищують ВВП країни, що значно нижче за показники Великобританії (у 12 разів) і Японії та Франції (у 6 разів), але вище за показники Німеччини та Італії (менше ніж у 4 рази) [6].

Податки у США становлять близько 95% доходної частини бюджету, а податкова система США є багаторівневою і передбачає сплату податків до федерального бюджету, бюджету штатів та бюджету органів місцевого самоврядування. США мають один з найнижчих рівнів податкового навантаження порівняно з ВВП серед країн – членів ОЕСР (США – 26%, середній показник ОЕСР – 34,3%). В ОЕСР лише Мексика (17,4%), Чилі (20,7%), Ірландія (23,6%) та Південна Корея (25,3%) мають більш низькі показники [1].

За останнє десятиліття в світовому господарстві відбулися істотні зміни в співвідношенні сил між основними центрами економічної потужності. Європейський союз і США всі роки після світової економічної і фінансової кризи

2008-2009 рр. демонструють відносно низькі темпи зростання в порівнянні з початком 2000-х рр. Різко піднявся в останні роки Китай, який зміг витіснити США з першого місця в світі за ВВП, обсягом виробництва продукції обробної промисловості, експорту товарів та іншими показниками (Рис.1).

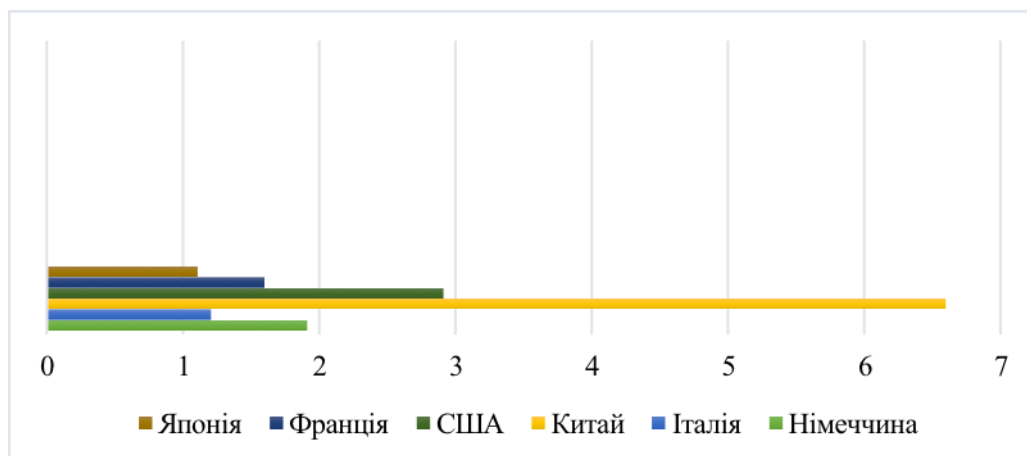

Рис. 1. Темпи приросту ВВП у 2018 році (%)

Національна інноваційна система. За рівнем розвитку інноваційних систем США займають лідируючі позиції у світі. У 2015 р. Сполучені Штати інвестували в НДДКР 502,9 млрд дол., що більше, ніж у всіх інших країн G7 разом, і становить 29,1% світових витрат на НДДКР. Загальні витрати на НДДКР до ВВП країни в 2015 р. склали 2,79% [7].

США володіють значною в світі економічною потужністю і виступають світовим лідером в області науково-технічного прогресу. Зокрема, високотехнологічні сегменти промисловості, в яких США займають лідируючі позиції: аерокосмічна галузь, приладобудування, ІКТ, робототехніка, наноматеріали, біофармацевтика.

Зовнішньоекономічна діяльність. Сучасні правила зовнішньоторговельної діяльності досить різноманітні і складні, вони регулюються системою численних міжнародних, двосторонніх і регіональних договорів, в першу чергу в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) і для США – Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА). Довгий час США виступали найбільш активним учасником зовнішньоторговельної діяльності, прихильником розвитку

міжнародної конкуренції, усунення обмежень на шляху руху товарів і послуг. З 2017 року їх частка в світовому експорті товарів і послуг склала 6,1%, а в світовому імпорті – 6,83%.

Для багатьох країн і регіонів США виступають домінуючим контрагентом по зовнішньоторговельним операціям. За оцінками експертів, приблизно для однієї п'ятої частини країн світу США – найбільший експортер і головний ринок збуту виробленої продукції. У структурі зовнішньої торгівлі США на товари припадає 66,5% експорту і 82,4% імпорту, а решту відповідно становлять послуги.

Основні конкуренти на світовому ринку – США і Китай – мають зараз значний відрив за показниками зовнішньоторговельного обороту товарів: в 2017 р. у США він дорівнював 5254 млрд дол. (експорт – 2351 млрд дол., імпорт – 2903 млрд дол.), а у Китаю – 4634 млрд дол. (експорт – 2422 млрд дол., імпорт – 2212 млрд дол.). Перша з країн домінує по імпорту товарів, друга – з експорту. Але Китай значно випереджає США за темпами щорічного приросту обсягу зовнішньої торгівлі. Так, якщо США за останні 10 років змогли збільшити експорт своїх товарів у 1,4 рази, то Китай – більш ніж в 2 рази.

Незважаючи на те, що Сполучені Штати втратили частину своєї конкурентоспроможності за останні десятиліття, матеріальні блага все ще становлять дві третини її загального експорту.

США експортує в основному продукти нафтопереробки (4,4% експорту), пасажирські автомобілі (3,7%), автомобільні запчастини (3,0%), електронні інтегральні схеми (2,5%) і комп'ютери (1,9%) [7]. Основні партнери по експорту: Канада (18,3% експорту), Мексика (15,9%), КНР (8,0%), Японія (4,3%) і Великобританія (3,8%). При цьому тільки з останньою США мають профіцит у торгівлі.

До числа основних товарів імпорту належать: пасажирські автомобілі (7,7% імпорту), сира нафта (4,8%), комп'ютери (3,9%), медикаменти (3,0%), автомобільні запчастини (2,9%). Основні партнери по імпорту: КНР (21,4%), Мексика (13,2%), Канада (12,6%), Японія (6,0%) та Німеччина (5,2%). Дефіцит США в зовнішній торгівлі товарами у 2018 р. склав \$621,5 млрд.

США постійно мають дефіцит у торгівлі, головним чином через залежність від іноземної нафти для задоволення своїх енергетичних потреб і високого внутрішнього попиту на споживчі товари, вироблені за кордоном, однак завдяки досягненням внутрішнього видобутку нафти енергетичний розрив скорочується. Основними торговими партнерами США є Канада, Китай, Мексика та Японія.

Як США є важливими для глобальної економіки, американська економіка також залежить від торгівельних і фінансових зв'язків з рештою країн світу. Глобальні економічні події відіграють важливу роль у рушійній діяльності та фінансових ринках США. Філії американських транснаціональних корпорацій, що працюють за кордоном, і філії іноземних компаній, що знаходяться на території США, становлять велику частку виробництва, зайнятості, транскордонних торгівельних та фінансових потоків, капіталізації акцій.

Американські ТНК становлять велику частку виробництва в США, впливають на зростання продуктивності праці, і їхня присутність на фінансових ринках велика. У свою чергу, іноземні транснаціональні корпорації, що працюють у США, забезпечують велику частку американської зайнятості та експорту (рис.2).

Рис. 2. Роль іноземних транснаціональних корпорацій у США (2017 р.)[6]

Саме тому невдачі зростання, що відбуваються в інших країнах, або зміни політики, що впливають на доступ до ринку американських компаній, можуть мати згубні наслідки для США. Ці ефекти особливо помітні у більш глобально інтегрованому виробничому секторі.

Висновки. США у своєму економічному розвитку пройшли етапи як екстенсивного, так і інтенсивного зростання, сформувавши, в результаті, одну з найефективніших, конкурентних та інноваційних моделей соціально-економічного розвитку в сучасній світовій економіці. Китай випереджає США по деяким макроекономічним показникам, таким як ВВП (за ППС), промисловість і зовнішня торгівля товарами, проте США займають перше місце в світі за якісним показником економічного росту. Основний висновок полягає в тому, що втрачене світове лідерство США за деяким об'ємом макроекономічного показника не стало глобальною проблемою для сучасного жителя Америки. Однак, країна продовжує працювати і прикладає всі зусилля для того, щоб повернути свої лідерські позиції на міжнародній арені.

Література:

1. Arteta, C, M A Kose, F Ohnsorge, and M Stocker. «*The Coming US Interest Rate Tightening Cycle: Smooth Sailing or Stormy Waters?*», Policy Research Note, 2017.

2. Crowley, M, H Song, and N Meng, «*Protectionist threats jeopardise international trade: Chinese evidence for Trump's policies*». Financial Times, 2017.

3. FDIC: Statistics At a Glance [Electronic resource]. – Available at: <https://www.fdic.govbank/statistical/stats/2017jun/fdic.pdf#page=1&zoom=130,-17,630> (Accessed 2 February 2018).

4. Francis, N M, T Owyang and D Soques, «*Does the United States Lead Foreign Business Cycles?*», Federal Reserve Bank of St. Louis Review 97(2), 2015.- 133-158.

5. Food and agriculture organization of the UNs statistics division [Electronic resource]. – Available at: <http://faostat3.fao.org/download/Q/QD/E/>

6. Kose, M A, C Lakatos, F Ohnsorge and M Stocker, «*The Global Role of the US Economy: Linkages, Policies and Spillovers*», Policy Research Working Paper No. 7962, World Bank, Washington, DC, 2017.

7. UNESCO Science Report Towards 2030 [Electronic resource]. – Available at: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235406e.pdf>.

References:

1. Arteta, C, M A Kose, F Ohnsorge, and M Stocker. «*The Coming US Interest Rate Tightening Cycle: Smooth Sailing or Stormy Waters?*», Policy Research Note, 2017.
2. Crowley, M, H Song, and N Meng, «*Protectionist threats jeopardise international trade: Chinese evidence for Trump's policies*». Financial Times, 2017.
3. FDIC: Statistics At a Glance [Electronic resource]. – Available at: <https://www.fdic.govbank/statistical/stats/2017jun/fdic.pdf#page=1&zoom=130,-17,630> (Accessed 2 February 2018).
4. Francis, N M, T Owyang and D Soques, «*Does the United States Lead Foreign Business Cycles?*», Federal Reserve Bank of St. Louis Review 97(2), 2015.- 133-158.
5. Food and agriculture organization of the UNs statistics division [Electronic resource]. – Available at: <http://faostat3.fao.org/download/Q/QD/E/>
6. Kose, M A, C Lakatos, F Ohnsorge and M Stocker, «*The Global Role of the US Economy: Linkages, Policies and Spillovers*», Policy Research Working Paper No. 7962, World Bank, Washington, DC, 2017.
7. UNESCO Science Report Towards 2030 [Electronic resource]. – Available at: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235406e.pdf>.